

יומא יא

חידושי הריטב"א מסכת יומא דף יא עמוד א

יש בהם מצוה למקום. כלומר שחייבות במזוזה, ומיהו חיוב עיירות ומדינות וחצרות אינם אלא מדרבנן דאסמכוה רבנן אקראי וכ"כ הרב [נ"א : הגדול] ז"ל.

שותפות גוי

בית יוסף יורה דעה סימן רפ

א (ב) [בדק הבית] ומה שכתב ובית השותפין. בפרק ראשית הגז (חולין קלה): ומ"ש בית האשה. בסוף פרקא קמא דקידושין (לד.): בפרק ראשית הגז (שם) אהא דאמרינן אלא ביתך למה לי כתב הרשב"א (שם ד"ה ליפרוק) ואם תאמר אמאי לא אמרינן ביתך למעוטי שותפות דגוי דאמרינן בכל הני דלעיל נראה לי משום דמזוזה חובת הדר היא (פסחים ד.) ולשמירה עשויה ואפילו בשותפות דע"א ישראל הדר בה צריך שמירה עכ"ל. והכי נקטינן ולא כדברי המרדכי שכתב שם (סי' תשמ - תשמא) שהוא פטור [עד כאן]:

דרכי משה הקצ"ר יורה דעה סימן רפ

(א) במרדכי סוף פרק קמא דע"ז (סי' תתי) ובהגהות דראשית הגז (ע"ג דף תשמ"א) דבית של ישראל וגוי בשותפות פטור ממזוזה. ובחידושי אגודה פרק קמא דיומא כי בקהילות ווירמשי"א לא היה מזוזה בשערי העיר ונתתי אל לבי וגם תלמיד אחד הזכיר לי מהני אבולי דמחוזאי (יומא יא א) דפטירי משום סכנה הכא נמי אחרי שהגויים דרים בתוכה ובית העצה תוך הרחוב פטור:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפ

הגה: ודוקא כשבית השותפים ישראלים, אבל בית של ישראל ועובד כוכבים פטור ממזוזה (מרדכי ספ"ק דעבודת כוכבים) וכן חצירות או עיירות שמקצת עובדי כוכבים דרים שם, פטורין ממזוזה (חידושי אגודה פ"ק דיומא).

שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן ס

... והא דשוכר בית לאחר לי יום חייב במזוזה, היינו או דמזוזה חובת הדר הוא ולא בעי ביתו שלו לגמרי והא דתוך לי יום פטור משום דעד לי לא מקרי בית דירה שלו, או דבאמת מדאורייתא גם אחר לי פטור דבעינן ביתך דידך וליכא ורק מדרבנן חייב דמחזי כשלו כיון דדר בה לי יום, ובי סברות אלו כתבם תוס' מנחות (דף מ"ד) ד"ה טלית שאולה וכו' וממרוצת דבריהם שם נראה דס"ל עיקר כסברא ב' הנ"ל, דמאורייתא גם אחר לי פטור וכ"כ בפשיטות תוס' ע"ז (דף כ"א ד"ה והא אמר רב משרשיא) וכ"כ הרא"ש בהלק"ט = בהלכות קטנות =.

ונ"ל דשותפות נכרי וישראל י"ל דתלי בשתי סברות הנ"ל, דאם אמרינן דלא בעי ביתך דידך ממש ותליא רק בדירה וחובת הדר היא לשמרו, ה"ה שותפות נכרי חייב במזוזה דסוף סוף שמירה בעי כיון דדר בה, אבל אי אמרינן ביתך דידך בעי י"ל דשותפות נכרי פטור דלאו ביתך מיוחד הוא כמו כל הני דריש פרק ראשית הגז ע"ש.

...

ונ"ל לדיוק דגם רש"י ס"ל דשותפות עכו"ם פטור ממ"ש ביומא (דף י"א) ד"ה הני אבולי דמחוזא שערי העיר ששמה מחוזא והיו רובן ישראל, משמע דבמחצה על מחצה ומכ"ש רובן עכו"ם הי' פטור, וע"כ משום דשותפות נכרי פטור ממזוזה.

תוספות הרא"ש מסכת יומא דף יא עמוד א

ושל רבים נבדקת פעמיים ביובל. פירש"י שאין להטריח את הרבים שאם נטריח עליהם כל אחד ואחד יאמר יעשה חבירי, ולא נהירא דא"כ מה שייך לאיתווי אהך עובדא דארטבון, ונראה לפרש דטעמא משום סכנה משום דבשל רבים איכא פירסום טפי אם יבדקה תדיר יבא הדבר לידי סכנה.

וילנא	דקביע
ונציה (ר"פ - רפ"ג)	דקביעא
הבריטית 400 הספריה	דשכיח
6 מינכן	דקביע
95 מינכן	דקביעא
אנלאו 270	דקביע
271 אנלאו	דקבי?ע?..?יק?..
פירקוביץ 293	דשכיח
Bologna, AS: Fr. ebr. 130	דשכיח
BL: Or. 5558 K/9	דשכיח

פסחים ח ב

וילנא	דשכיח
ונציה (ר"פ - רפ"ג)	דשכיח
95 מינכן	דשכיח
271 אנלאו	דקביע
נירנברג (פפנהיים)	דשכיחא
ששון-לונצר	דשכיח
ב 109 וטיקן	דשכיח
125 וטיקן	דשכיח

רש"י מסכת יומא דף יא עמוד א

דקביע היזקא - עלילות המושל מזומנות תמיד.

מרומי שדה מסכת יומא דף יא עמוד א

היכא דקביעא הזיקה שאני. במס' פסחים דף ח' א', היכא דשכיחא היזקא שאני. וכאן אין שכיח כל כך, אבל קבוע. שהרי המושל המזיק מזומן לפניו. ומכאן למדנו לענין או"ה דשכיחא וקביעא שוין הן, ויש לחוש לספק:

מרומי שדה מסכת יומא דף יא עמוד א

שם. ומאי נאותות רוחצות. ולא תקשה א"כ האיך רשאי להשתמש בלי מזוזה, כיון דמן הדין מיקרי דירה וחייב במזוזה. אבל ל"ק דרשאיין לדור בבית שאין בו מזוזה, אלא שמצוה לקבוע בו מזוזה. ולא כמצות ציצית דאסור ללבוש בגד של די' כנפות אם א"א להטיל בו ציצית. והדברים מבוארים יפה בהע"ש סי' קכ"ו אות ז':

העמק שאלה קכו ז

ונקדים דהא פשיטא דלא דמי אופן החיוב של חובת טלית לאופן החיוב של ח"ג דלמ"ד חובת טלית ה"ז דומה לסוכה וש"ד דאם יש לו ה"ז מחויב לקיימה אבל אם אין לו סוכה רשאי לאכול חוץ לסוכה. ה"נ אם אין לו ציצית רשאי להניח הטלית בקופסא בלא ציצית כמבואר בתוס' מנחות דמ"א ב' ד"ה רב. ושמואל דאי' ח"ט היא מכ"מ כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת טוב שיתן באותה שהוא חפץ להתעטף בה עכ"ל. הרי אע"פ שאין

לו ציצית אינו מחויב להפקיר טליתו השני. אלא שטוב מכ"מ להטיל ציצית בבגד שלובש. **משא"כ למ"ד ח"ג אסור ללבוש כלל אם אין לו ציצית.** וכבר ידוע ההוכחה לזה במנחות ס"פ הקומץ דקאמר מאי איכא בין ר"י לרבנן אי ד' ציצית ארבע מצות או מצוה א' ושקיל וטרי טובא ולא קאמר כפשוטו כגון שאין לו כל הד' ציצית. ולמ"ד מצוה א' אין שום מצוה להטיל פחות מד' משא"כ למ"ד ד' מצות יש לו לקיים כל האפשר אלא ודאי אסור ללבוש הבגד בלי כל ד' ציצית. **וכ"ז דלא כמג"א סי' י"ג סק"ח שכי' בשם המרדכי דאין אסור ללבוש כשאין לו ציצית כמו שאין אסור לדור בבית שאין בו מזוזה ומעקה ...** וזהו עצם הנ"מ במה שמברכין על המזוזה בשעת. קביעה כדאי' בירו' פ' הרוואה ולא בשעה שנכנס לדור בבית שיש בו מזוזה. הן אמת המג"א סי' י"ט סק"א כ' לברך לדור כו'. ורבינו הגרע"א בתשובה סי' ט' קבע בה מסמרות ושם בזה נוספות גם בבעה"ב עצמו אבל אנן לא חזינן רבנן קשישי דעבדי הכי ולא נזכר בפסקי ראשונים ז"ל. **אלא הענין דלא דמי מזוזה לציצית למ"ד ח"ג. דמזוזה אם אין לו מזוזה רשאי לדור בה כמבואר בירו' מגילה והביא הרא"ש ה' תפילין. דתפילין ומזוזה מי קודם כו' ופסקו דתפילין קודם.** ואי איתא דיש במזוזה איסור דירה הוי איסור מעשה משא"כ תפילין אינו אלא בשוא"ת. אלא פשיטא דמזוזה ג"כ אינו אלא שוא"ת. **וא"כ א"א לברך על הדירה בבית שיש בו מזוזה אחרי שאינו מזהר על הדירה כלל. אלא לקבוע אם יש לו. והרי כבר נתקיימה בלעדו. משא"כ ציצית דאסור ללבוש בל"ז. וכשהוא לובש עם ציצית מחויב לברך.** ואע"ג דהוי האיסור שב וא"ת ואין מברכין ע"ז. מכ"מ כלל גדול כל מצוה שנכתב בתורה בלשון מ"ע מברכין עליו כמו שכי' הרא"ש כתובות פ"א טעם על ברכת השחיטה ונמצא דמזה גופא הוכחה רבה דלמ"ד ח"ג אסור ללבוש בלא ציצית מדמברכין על העיטוף ולא כמזוזה. ... והוא מדקדוק לשון המקרא אשר תכסה בה ולא כתיב אשר אתה מכסה בה. אלמא גם לפני הכסוי מחויב לעשות הציצית ולא ללבוש ואח"כ להטיל. והיינו משום דאסור ללבוש כלל. ... מכ"מ הדיוק במקומה דאשר תכסה משמע לפני הכסוי דוקא. ולא כמזוזה שהמצוה אחר שנכנס לדור כמש"כ המג"א בעצמו בסי' י"ט. והיינו משום שאין שם משמעות ע"ז. ואין לו אלא מצוה לקבוע מזוזה כשדר בה. וברגע ראשונה שנכנס ולא הי' עוד פנאי לקבוע אין איסור בדירה.

ברייתא 1	ברייתא 2	ברייתא 3	ברייתא 4
בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות - פטורין מן המזוזה, מפני שהנשים נאותות בהן.	רפת בקר פטורה מן המזוזה!	רפת בקר פטורה מן המזוזה, ושהנשים מתקשטות בה - חייבת במזוזה!	ביתך - ביתך המיוחד לך, פרט לבית התבן ולבית הבקר ולבית העצים ולבית האוצרות, שפטורין מן המזוזה, ויש מחייבין. באמת אמרו: בית הכסא, ובית הבורסקי, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ושהנשים נאותות בהן - פטורין מן המזוזה.

רש"י מסכת יומא דף יא עמוד א

ומשום דמקום גנאי הוא, שעומדות שם ערומות - אין כבוד שמים להיות שם מזוזה.

נימוקי יוסף הלכות קטנות (מנחות) - הלכות מזוזה דף ו עמוד ב
שהנשים רוחצות וכו'. שאינן נעשין לכבוד :

בית יוסף יורה דעה סימן רפ

ב (ג) וכתב המרדכי (שם) **חדר משכב נשים פטור מן המזוזה לפי שעושות שם דבר גנאי**. וכן כתבו סמ"ק והכלבו (שם) וז"ל כתב ה"ר פרץ בית משכב נשים פטורה מפני שמכבסות ורוחצות בהם ומקשטות עצמן שם וכן איתא ביומא פרק קמא וצריך עיון וכן כתב הר"מ (תשב"ץ קטן סי' רעד) **חדר או עליה שאיש ואשתו ישנים בה פטור מן המזוזה** ומביא ראיה מפרק קמא דיומא דאמר באמת אמרו בית הכסא ובית המרחץ ובית הבורסקי פטורים מן המזוזה מפני שהנשים מתקשטות שם כל שכן חדר שאיש ואשתו ישנים בה עכ"ל. **ואני אומר דאין משם ראיה דעד כאן לא פטרו במסכת יומא מפני שהנשים רוחצות שם אלא בית התבן ובית הבקר וכו' אבל בית דירה ממש אף על פי שהנשים רוחצות שם חייב במזוזה ועוד דאפילו בהנך לא פטרי אלא מפני שהנשים רוחצות שם ערומות וכדפירש רש"י ואם כן בחדר שאיש ואשתו ישנים בה אף על פי שמשמשים אין עומדים ערומים חייב במזוזה וכן עמא דבר :**

דרכי משה הקצו יורה דעה סימן רפ

(ג) ונראה לי דאם הוא בענין שהדלת מפסיק בין המזוזה ובין החדר חייבים לכולי עלמא :

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפ סעיף ב

בית התבן, בית העצים ובית הבקר חייבים. ואם הנשים רוחצות בהם, כיון שעומדות שם ערומות, אין כבוד שמים להיות שם מזוזה. הגה: ודוקא אלו, אבל חדר ממש, אפי' מקום שאיש ואשה ישנים ומשמשים שם, חייב במזוזה (בתשובת מהרי"ל וכ"כ הבי"י). ויש מקילין ואומרים דבכל מקום שנשים שוכבות פטור ממזוזה (ב"י בשם סמ"ק וכל בו ומרדכי סוף הלכות מזוזה). **ונראה לי דבמקום שהדלת מבפנים וכששוכבים שם סוגרים הדלת ונמצא המזוזה מבחוץ חייב לכולי עלמא** (ד"ע בד"מ וכ"מ בתשובת מהרי"ל סי' צ"ח / צ"ד/).

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ו

הלכה א

עשרה תנאין יש בבית ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה, ... ויהיה הבית חול, ויהיה עשוי לדירת אדם, ועשוי לדירת כבוד, ועשוי לדירת קבע

הלכה ז

בית התבן בית הבקר בית העצים בית אוצרות פטורין מן המזוזה שנאמר ביתך ביתך המיוחד לך פרט לאלו וכיוצא בהן, לפיכך רפת הבקר שהנשים יושבות בה ומתקשטות בה חייבות במזוזה שהרי יש בה יחוד לדירת אדם, בית שער אכסדרה ומרפסת והגינה והדיר פטורין מן המזוזה מפני שאינם עשויין לדירה, אם היו בתים החייבין במזוזה פתוחין למקומות אלו חייבין במזוזה

הלכה ט

בית הכסא ובית המרחץ ובית הטבילה ובית הבורסקי וכיוצא בהם פטורין מן המזוזה לפי שאינן עשויין לדירת כבוד,

הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות מזוזה סימן טו

ובית התבן ובית הבקר ובית העצים והאוצרות שהנשים רוחצות בהן פטורין מן המזוזה. הא סתמא חייבין ודלא כמ"ש הרמב"ם ז"ל דדוקא כשהנשים מתקשטות בהן :

שו"ת מנחת יצחק חלק י סימן צו

בס"ד, ירושלים עיה"ק ת"ו, ג' ויצא ז' כסלו תשמ"ו לפ"ק. שוכט"ס א"כ הרה"ג חוב"ט מוה"ר אשר יעקב וועסטנהיים שליט"א דומ"צ קד"ק מנשטר רב ביהמ"ד צא"י דק"ק הנ"ל. אחדשה"ט באה"ר כמשפט.

ועל שאלתו, במי שיש לו "גאראדזש" (בית חניה למכונית) סמוך לביתו ואינו משתמש בו לצרכי ביתו כלל, וכתבת דלכאורה נראה דאין לחייבו במזוזה, רק היכא דיש פתח מהגאראדזש להבית, אבל עיקר הכניסה להבית היא הדלת שבפני הבית נסתפקתי אם יש חיוב על הדלת שנכנסין מהבית להגאראדזש וכו' עכ"ד.

הנה לא ידעתי אמאי גרע מבית האוצרות יין ושמן של ישראל בלי שותפות עכו"ם, המבואר שם בשו"ע (סי' רפ"ו סעי' א'), וראיתי בספר חובת הדר (פ"ב סעי' ג') וכן בספר מזוזות ביתך שהעירו דמדברי כמה פוסקים משמע דכל החיוב באוצרות הוא משום שהם סמוכים לביתו ונכנסין ויוצאין תדיר לתשמישי הבית, ולפי"ז הי' נראה שמחסן המשמש רק לאיחסון, אפילו נכנס שם לעתים רחוקות, פטור אפי' לשיטת השו"ע וכו', מ"מ לא מבואר זה בהדיא והפוסקים סתמו בית האוצרות חייב וצ"ע בזה עכ"ד. ומה דאתאן מיניה דבית האוצרות הסמוכים לביתו בודאי חייב במזוזה, וה"נ נראה בנידון שאלתו.

אפס מה שהעירני ג"א שליט"א, דאף דבשו"ת רעק"א (סוס"י ס"ו) מבואר דיכול אמנם לברך ע"ז וא"צ לחוש לספק ברכה משום שי' הרמב"ם (פ"ו מהל' מזוזה הל' ז') דפטר, מכ"מ צ"ע בזה, היות דבס' שיח יצחק (יומא י"א ע"א) הביא כמה פוסקים דקיימי בשי' הרמב"ם, ויש להסיף גם שיטת ראבי"ה (הל' מזוזה סי' אלף ק"ג) שכי' בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות פטורין עכ"ל, וגם בגידולי הקדש (סי' רפ"ו סק"ג) הביא הרבה פוסקים דס"ל כדעת הרמב"ם (והגרעק"א לא הביא רק דעת הרמב"ם) ומסיק במקדש מעט (סק"ט) דלא יקבע בברכה רק כשבית דירתו פתוח להם, דאז לכו"ע חייב, ובמזוזות מלכים (סעי' י"ז) הביא גם דיעה זו, וע"כ כי בהל"מ (ס"ק קנ"ט) דיקבע בלא ברכה או יברך על אחרת, גם בערוה"ש (סי' רפ"ו סעי' ט') תמה על הב"י, והביא הפוסקים (שהובאו גם בגידולי הקדש) וסיים כיון דברכות אינן מעכבות ע"כ יקבע מזוזה בלא ברכה, אלא שכבר הורגלו העולם לעשות ברכה וצ"ע עכ"ד, (ועי' במזוזות מלכים בהשמטות להל"מ ס"ק קנ"ט) ובשו"ת אבני נזר (או"ח סי' שפ"ב סק"ה) ס"ל דאפי' לדעת הרי"ף והרא"ש אין חיוב אלא ספק ויקבע בלא ברכה ותמה שם ע"ד הגרעק"א, עכ"ד. והנה דברי הגידולי הקדש ומקדש מעט הנ"ל הובא כבר בדברינו במנחת יצחק (חלק ד' סי' פ"ט) כשדנתי שם לענין קביעת מזוזה במקוה עיין שם, ע"כ בודאי דיש לחוש לענין ספק ברכה. רק בנד"ד דיש פתח מה"גאראדזש" להבית, יש לומר דחייב במזוזה מכח כניסה להבית, אף על פי שאין זה עיקר כניסה להבית ויצטרך לקבוע בימין הכניסה מה"גאראדזש" להבית.

ובנוגע לשאלתו בבית מסחר גדול שיש שם הרבה חדרים שיש שם סחורה והבעה"ב יש לו שם משרד שיושב שם בעיקר כל היום האם החדרים האלה חוץ מהמשרד חייבים במזוזה וכו' עכ"ד.

הנה הרי גם בנוגע להמשרד עצמו כתבתי מזה בספרי מנחת יצחק (ח"ב סי' פ"ג סק"ג) דזה בכלל מש"כ בשו"ע (שם סי' רפ"ו סעי' י"א) בחנויות שבשווקים ואינם סמוכים לביתו דהמחבר פסק שפטורים, ובס' יד הקטנה על הרמב"ם (פ"ב מהל' מזוזה הכ"א) הובא בפ"ת [סק"י] תמה ע"ז, וכתב דכוונת הטור והשו"ע בחנויות העושים ביומא דשוקא בכרכים גדולים, ועומדים שם החנויות שבשוק רק כל משך זמן היריד, ואח"כ מפרקים אותו או עומדים פנוי בלי שום תשמיש דזה ממש כמו סוכת הגג בחג עיין שם, וע"ע במנח"י (בח"ד סי' פ"ט ובסי' צ') השייך לזה, ובזה שפיר יש לחלק בין המשרד לבין החדרים שיש בהם סחורה כמבואר בדבריך, ואפשר דאעפ"כ יקבע בלא ברכה, דאפשר דיש לו דין בית האוצרות, כנלענ"ד. ומ"מ מחמת רוב טרדותי א"א לי כעת לעיין כדי להחליט למעשה.

והנני בזה דושה"ט וחותרם בכל חותמי בכרות, יצחק יעקב ווייס

ב"ה, יום ועש"ק וישב ערב חנוכה תשט"ז לפ"ק, מנשסתר יצ"ו שוכט"ס לכבוד הרב החו"ב צמ"ס וכו', מוה"ר יצחק טובי ווייס שליט"א. וע"ד שאלתו, בפקיד אחד (מאנעג'ער) /מנהל/ בפאבריק /בית חרושת/ חשובה בלונדון, ובעל הפאבריק אינו מהמדקדקים במצות, ונתערור מאדם אחד, שהוא מחויב לקבוע מזוזות בהבית חרושת, באשר שהוא נמצא שם כל היום, והבעה"ב הסכים לזה נגד רצונו, ורק בתנאי אשר לא יראה ולא ימצא, שום היכר מהמזוזות, רק יהיו חקוקים בתוך מזוזות הבית, והדבר קשה מאד וכרוך עם טרחא מרובה, ובאיזהו מקומן כמעט אי אפשר במקומות שיש כותל של לבנים ויצטרך לחקוק תוך הלבנים. ועתה השאלה, אם הוא באמת מחויב מזוזות בבית חרושת שעובד בו, והשאלה נחלקת לשלשה, א' אם בית חרושת חייב במזוזות בכלל, ב' אם הוא הפועל נקרא שוכר בבית חרושת של הבעה"ב, ג' את"ל שאינו כשוכר, אם יש לחייבו מדין ערב, וכת"ה פלפל בחכמה ודעת בכל אלו הפרטים.

(ג) אבל צדקו דברי כ"ת, מש"כ בפרט הא', **דבחניות ובית חרושת תלי' בפלוגתא המבואר בש"ע ונו"כ /ביו"ד/ (בסי' רפ"ו סעי' י"א), ואף למאן דמחייב, משום דהסחורה מונחת שם בלילה, והוה כבית האוצר, כ"ז ל"ש בפקיד שאין הסחורה שלו, ול"ה בית האוצר שלו, וגם מש"כ ביד הקטנה דדומה לביהמ"ד, הנה גם בבית המדרש הוי ספיקא דפלוגתא וכדאיתא (שם סעי' י')** וגם בביהמ"ד שייך ללמוד גם בלילה בו, (ואולי זה שייך גם בבית חרושת אם עובדים שם גם בלילה), **ועיקר הטעם משום דלא גרע מבית האוצר וכמ"ש בגידולי הקדש (שם אות ל"ו), וזה ל"ש בפקיד, ועוד שפיר כתב מדברי הרעק"א (בסי' ס"ו), דהיכא דיש ספיקא דפלוגתא, יש לפטור השוכר משום ספק דרבנן, אבל באמת אינו מוחלט לומר דשוכר רק חיוב מדרבנן, דהרי לפי תי' הא' בתוס' דמנחות הנ"ל, וכן ס"ל לרש"י ור"ת והיראים ור"ח כהן והמאירי והחינוך והר' מנוח, גם שוכר הוי מדאורייתא, וכמ"ש בזה בס' גדה"ק (שם ס"ק י"א), ולכל היותר י"ל דהוי מחלוקת הפוסקים בזה, ואף דגם לפי זה, י"ל בכל ספק בשוכר, דהוי ס"ס מדאורייתא וס' אחד מדרבנן, מכל מקום כתב במקדש מעט (שם ס"ק נ"ז), די"ל דכיון דאפשר לתקן מזוזות אין לסמוך אספקות (כבע"ז ל"ז ע"ב), לענין ס"ט ברה"ר הא מיא בנהרא זילו טבולו עיין שם, ורק מ"מ יש טעם לפטור את הפקיד מטעם הא', וגם י"ל דבנד"ד דיש טרחא יתירה לקבוע מזוזות, ל"ש הא מיא בנהרא.**

(ד) **אכן כ"ז בנוגע להפקיד, אבל על הבעל הבית יש חיוב לעשות מזוזות מספק,**